

ಬ್ರ
ಹ
ವ
ನ

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ.
ನಿನ್ನ ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದಿದೆ. ನಿನ್ನ ಹೃದಯ
ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.
ನಿನ್ನ ತುಟಿಗಳು ಅದುರುತ್ತಿವೆ.
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಮಾತುಗಳು
ತುಟಿಯಿಂದಾಚೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ
ದುಗುಡ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಮಾನ, ದ್ರೋಹ, ಅಲಕ್ಷ್ಯ, ಅನಾದರ ನಮ್ಮನ್ನು ನೆರಳಿನಂತೆ
ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

ಬರಿ ಕತ್ತಲು. ದುಃಖದ ಕಡಲು. ನಾವು ಅಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ
ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡೋಣ. ನಮ್ಮ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಾವೇ
ಕಂಡುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಹಾಗೆ ನಾವು ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲುದೀಪಗಳಾಗಬೇಕು.
ಗೆಲುವಿಗಾಗಿ ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಕಷ್ಟು ಕ್ರಮಿಸಬೇಕು. ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ
ಯಾವುದೇ ಆಶಾದಾಯಕ ಪ್ರಪಂಚವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಾವೇ
ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಬದುಕೇ ಹೀಗಿದೆ ರಮಾ. ಯಶವಂತನನ್ನು ಸುಶಿಕ್ಷಿತನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಹೇಳುವುದು. ಅವನ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ
ಕೊಡು. ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಅವನಿಗೆ ವಿವರಿಸು, ಅರ್ಥಮಾಡಿಸು. ನಿನ್ನ
ಕಷ್ಟಗಳು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ರಮಾ. ಬದುಕಿನ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ
ನೀನು ಎಷ್ಟು ಬೇಯುತ್ತಿರುವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಎಲೆಗಳು ಕಳಚಿದಂತೆ
ಒಣಗುವ ಮರದಂತಾಗಿರುವೆ ನೀನು. ಆದರೆ ರಮಾ, ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ
ಹೇಳು? ಒಂದು ಕಡೆ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿರುವ ಬಡತನ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ನನ್ನ
ಮೊಂಡುತನ. ಜೊತೆಗೆ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ನನಗೆ ನಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ
ಆಣೆ-ಪ್ರಮಾಣಗಳು.

ಸಮುದ್ರದಷ್ಟಿರುವ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ.
ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ.
ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಮನೋಬಲ ಬರಲು ನಿನ್ನ ಕೊಡುಗೆ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ನೀನು ಇಲ್ಲೇ
ನನ್ನ ಪಕ್ಕ ಕೂತು ನನ್ನ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ತಬ್ಬಿಹಿಡಿದಂತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಜಿನುಗುವ
ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಕಣ್ಣೀರಿಗೆ ನನ್ನ ಮನೋಬಲ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ
ಅನಂತ ಸಾಗರದಂತಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಶರಧಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ
ನನ್ನೊಳಗೆ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ರಮಾ.

ರಮಾ, ಸತ್ಯ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಾನು ಕ್ರೂರಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಟದ ರೆಕ್ಕೆಗಳು
ಬಿಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಇಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವಂತಾಗಿದೆ. ಓದುವಾಗ
ಯಾರೇ ಕರೆದರೂ, ಯಾರೇ ಓದಿಸಿದರೂ ನನ್ನ ತಲೆ ಸಿಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ,
ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರುತ್ತದೆ. ನನಗೂ ಹೃದಯವಿದೆ ರಮಾ. ಅದಕ್ಕೂ ಹಂಬಲಗಳಿವೆ.
ಆದರೆ ನಾನು ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ,
ನಾನು ನನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಾಗಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಜ್ವಾಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು
ಮತ್ತು ಯಶವಂತನನ್ನು ಆಗಾಗ ಸುಟ್ಟಿದೆ. ನಿಜವೆಂದರೆ ನಾನು ಈಗ ಬಲಗೈನಲ್ಲಿ
ಕಣ್ಣೀರೂರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎಡಗೈನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ರಮಾ. ನಮ್ಮ
ನರಪೇತಲನ್ನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೋ ರಮಾ. ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿ
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವನೊಬ್ಬನೇ. ಅವನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಡ; ನಾನು
ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದು ನೆನಪಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊ.

ಮನುಷ್ಯನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಲಾಮತನ, ಕೆಲ ವರ್ಗಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು
ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನಸಿಕ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ
ಮೂಲವನ್ನು ನಾನು ಹುಡುಕಬೇಕಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳು
ಬದಲಾಗದ ಹಂತ ತಲುಪಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಸಮಾಧಿ
ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತು
ನೆನಪಿನಿಂದ ಕಿತ್ತೆಸೆಯಬೇಕು.

ರಮಾ, ನನ್ನ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀನು ಓದುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ನಿನ್ನ ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದಿದೆ. ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ಜೋರಾಗಿ

ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ತುಟಿಗಳು ಅದುರುತ್ತಿವೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿದ ಮಾತುಗಳು ತುಟಿಯಿಂದಾಚೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದುಗುಡ ನನಗೆ
ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಮಾ, ನೀನು ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು?
ನೀನು ನನ್ನ ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಬದುಕು ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು?
ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಊಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ. ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳೆಲ್ಲ ತನಗೆ
ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮಹಿಳೆ ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು
ಹೋಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಮುಂಚಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಹಿಳೆ ತಾನೆ ಅರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
ಇರಲು ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ, ಬೆರಣಿ ಮಾಡಲು ಸಾಣೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ತರಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ, ಹರಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ
ತೇಪೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೇಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒಂದೇ ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ
ಯಾವ ಮಹಿಳೆ ತಿಂಗಳು ದೂಡುತ್ತಿದ್ದಳು? ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೇ ಎಣ್ಣೆ, ಉಪ್ಪು, ಬೇಳೆಯಲ್ಲಿ
ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು? ನೀನು ಈ ಬಡತನದ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು
ಒಪ್ಪವಾಗಿ ತೂಗಿಸದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು?

ನಾನು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ದೃಢತೆ
ಚೂರು ಚೂರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಕನಸು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲ
ಗಾಳಿಗೋಪುರವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಆಟಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೆರೆ
ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ರಮಾ, ನೀನಿರದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಸಂಗೀತವೆಲ್ಲ ಕರ್ಕಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
ಎಲ್ಲವೂ ತಿರುವುಮುರುವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊರಗೇ ಬದುಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೊಂದು
ಕೊರಡಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುವಷ್ಟು, ನಿನ್ನ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಿಕೊ. ಚಿಂತೆ
ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡಲಿದ್ದೇನೆ.

ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸು.

ಡಿಸೆಂಬರ್ 30, 1930 ನಿನ್ನ ಭೀಮರಾವ್, ಲಂಡನ್